Gemeentelijk Rioleringsplan - 2013 t/m 2017
gemeente Rijssen - Holten
Hoofdrapport

projectnr. 245955
revisie 06
december 2012

Opdrachtgever
Gemeente Rijssen-Holten
Postbus 244
7460 AE RIJSSEN

datum vrijgave	beschrijving revisie 06	goedkeuring BS	vrijgave DJ DJ
17 december 2012	Definitief – voor vaststelling	B. Steentjes	D. Jansen

AFSCHRIJVING
BINNENDIENST
UITGANGSPUNT
MAATREGELENPAKKET
projectgroep
doelen
beleid
consequenties
kwaliteit
bestuurlijke
ZORGPLICHT
BURGERS
AFVALWATER
ONDERZOEK
WATERSCHAPPEN
rioleringszorg
KEUZES
belangrijk
onderzoeken
samenwerking
VOORKOMEN
hemelwater
INVULLING
GRONDWATER
MILIEUBELEIDSPLAN
ZAKEN kaders
PROFESSIONALISERING
BEHEERSTRATEGIE
VRIJVERVALRIOLEN
EVALUATIE
geëvalueerd
begroting
gezamenlijke
KERNEN
VOLDOENDE
ONDERZOEKSINSTELLINGEN
ZORGPLICHTEN
AANSLUITING
kostendekkend
tariefsontwikkeling
VERANTWOORDELIJKHEDEN
Bestuursakkoord
KERN
OPGENOMEN
MOGELIJK
lozer
periode
gesteld
VERGROTEN
STAAT
fte
onderhoud
maatregelen
LEVENSDUUR
INVESTERINGSNIVEAU
STELSELS
RIOLEN
waterbeheer
rioolstelsels
STRATEGISCHE
ORGANISATIE
GRONDWATEROVERLAST
FINANCIERINGSSTRATEGIE
doelstellingen
BUITENDIENST
VERPLICHTINGEN
WATEROVERLAST
RIOLERING
PERSONELE
PROBLEMEN
FUNCTIONEREN
RIOOLBEHEERPLAN
INZICHT
VERANTWOORDELIJKHEID
verbeteringsmaatregelen
Financiën
REPARATIES
JAREN
JAARLIJKSE
SITUATIE
BENCHMARK
BEPERKEN
VERBETERINGEN
INGEZAMELD
MIDDELEN
verplicht
particulier
NULMETING
STRATEGIE
GEREALISEERD
PERSONEELSBESTAND
RAPPORTAGE
GEGEVEN
UITBREIDING
GEMIDDELD
KAPITAALLASTEN
COMMISSIE
techniche
ambtelijke
VERBETEREN
gedifferentieerd
TERMIJN
BENOEMD
PROCES
GEMENGDE
verhard
INSPANNING
scenario
WATER
AFSPRAKEN
achtergronddocument
JAAR
TWENTE
taken
kosten
PROVINCIE
INVESTERINGEN
BEDRIJFSVOERING
BASISRIOLERINGSPLANNEN
college
BASISRIOLERINGSPLAN
RIOOLWATERZUIVERINGSINSTALLATIES
conclusies
GETRANSPORTEERD
UITBESTEDING
WATERKWALITEIT
VERBETERING
LAATSTE
LANDELIJKE
VASTSTELLING
volksgezondheid
randvoorzieningen
VERVOLGENS
RIOOLGEMALEN
RIOLERINGSRESERVE
gebaseerd
opgesteld
werkplanning
areaal
GEBIED
WATERNET
BEDRIJVEN
MINDER
FINANCIËLE
INZAMELING
reinigen
MEERKOSTEN
VERANTWOORDELIJK
transport
GEÏNSPECTEERD
VERVANGING
RIOOLBEHEER
KWETSBAARHEID
belangrijkste
reserve
zorgplichtbepalingen
structurele
TOTALE
OPINIËRENDE
GRONDGEBIED
aanpak
BESLUITVORMING
NOODZAKELIJK
buitengebied
EXPLOITATIE
GEMEENTEN
MAATSCHAPPELIJKE
watertaken
VISIE
AFVALWATERKETENBEHEER
INSPECTIE
huishoudelijk
hiervan
VERWACHTING
STIGING
CONCEPT
ambities
projecten
INVESTERING
OVERZICHT
INSPECTEREN
DOELMATIGHEID
inspanningen
achtergrondendocument
samenwerkingsverbanden
VOORZIENINGEN
PRIORITEITEN
WETTELIJKE
FIGUUR
oppervlaktewater
overdracht
STEDELIJK
ACTIVITEITEN
aanleg
PARAGRAAF
GEVOLGEN
REINIGING

Inhoud blz.

1 Inleiding ... 3
1.1 Doelstelling GRP ... 4
1.2 Proces en status rapportage ... 4
1.3 Leeswijzer ... 5

2 Wat moeten wij? – De verplichtingen ... 6
2.1 Gemeentelijke watertaken in Nederland ... 6
2.2 Afspraken, taken en verplichtingen gemeente Rijssen-Holten ... 6
2.3 Samenwerking ... 8

3 Wat hebben wij? – Evaluatie en nulmeting ... 10
3.1 Evaluatie GRP 2005-2012 ... 10
3.2 Het areaal en de resultaten van de nulmeting 2012 ... 11

4 Wat vinden wij belangrijk? – prioriteiten en (beleids)keuzes ... 14
4.1 Maatschappelijke doelen ... 14
4.2 Visie op de gemeentelijke watertaken ... 14
4.3 Financiële en personele uitgangspunten ... 16
4.4 Aanleg ... 17
4.5 Onderzoek ... 17
4.6 Beheer - regulier ... 18
4.7 Beheer - vervanging ... 19
4.8 Beheer - verbetering ... 19
4.9 Facilitair ... 20

5 Wat betekent dit? Strategie en Thema voor de planperiode ... 21
5.1 Het scenario op hoofdlijn ... 21
5.2 Wat merken de burgers ervan? ... 21
5.3 Welke inspanningen worden hiervoor gedaan? ... 24
5.4 Financiën en ontwikkeling rioolheffing ... 24
5.5 Personele middelen ... 26

6 Wat spreken wij af - Advies, besluitvorming, operationalisering ... 28
6.1 Ambtelijk advies ... 28
6.2 Reacties externen ... 29
6.3 Bestuurlijke besluiten ... 29

1 Inleiding

Sinds de komst van riolering begin 1900 is de hygiëne van de Nederlandse huishoudens met sprongen vooruit gegaan. Hiernaast is ook het milieu gebaat bij het bestaan van de huidige rioleringszorg. Nog niet zo lang geleden werd al afvalwater rechtstreeks geloosd op sloten, vijvers, beken of zakputten. Nu wordt al het afvalwater gezuiverd voordat het geloosd wordt, omdat het ziektekiemen kan bevatten. Hemelwater is daarentegen in principe schoon en kan op een sloot geloosd worden of worden geïnfiltreerd in de bodem.

De gemeentelijk watertaken

Het inzamelen en verwerken van afvalwater en hemelwater is een taak van de gemeente. Het waterschap zorgt vervolgens voor de zuivering van het afvalwater. In 2008 zijn bovendien de gemeentelijk watertaken verbreed; de gemeente heeft een regierol gekregen in de aanpak van structurele grondwateroverlast in het stedelijk gebied.
De watertaken van de gemeente gaan dan ook verder dan alleen de buis onder de grond. Ook gemalen, drainage, sloten en greppels hebben tot doel het verwerken van (afval)water waarvan men zich wil ontdoen. En op een zodanige wijze dat dit geen problemen veroorzaakt. De voorzieningen hebben dan ook een belangrijke functie in het dagelijkse leven:

- ze beschermen de volksgezondheid;
- ze houden het oppervlaktewater en de bodem schoon;
- ze zorgen voor droge voeten en voorkomen wateroverlast.

Naast bovenstaande kernfuncties is het geheel aan voorzieningen een enorm kapitaalgoed. Zo ligt er alleen al ruim 226 kilometer rioolbuis en 159 kilometer aan drukriolering onder de gemeentelijke grond. De totale vervangingswaarde is ingeschat op circa €170 mln. De invulling van de gemeentelijke watertaak kost dan ook veel geld. Volgens de begroting 2012 geeft de gemeente Rijssen-Holten er jaarlijks €3,9 mln aan uit. Dit zijn niet alleen kosten voor het vervangen en verbeteren van voorzieningen, maar ook (personeels)kosten voor zaken als de reiniging en inspectie, het uitvoeren van onderzoeken en het opstellen van plannen e.d. Dit bedrag wordt bekostigd vanuit de rioolheffing, en dus direct door de burgers van de gemeente. Voor 2012 bedraagt deze heffing €242,40, per perceel. Het is daarom van belang dat de rioleringszorg en de watertaken serieus en efficiënt worden aangepakt omdat het anders grote gevolgen kan hebben voor de volksgezondheid en de lokale lasten.

1.1 Doelstelling GRP

Vanuit de Wet milieubeheer zijn gemeenten sinds 1995 verplicht een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) op te stellen. Uiterlijk 1 januari 2013 moet elke gemeente beschikken over een verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP). Het huidige GRP is opgesteld voor de planperiode 2005-2012 en de gemeente wil vóór 1 januari 2013 de basis voor het nieuwe GRP gereed hebben.

Het GRP geeft inzicht in de omvang, het functioneren en de kwaliteitstoestand van de voorzieningen waarmee de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten voor het afval-, regen en grondwater. Het GRP beschrijft de beleidskaders en de activiteiten voor de inzameling, transport en verwerking van stedelijk afval, hemel- en grondwater in de gemeente Rijssen-Holten voor de periode 2013 - 2017, en geeft de visie op de gemeentelijke watertaken voor de lange termijn. De gemeente stelt zelf de geldigheidsduur vast en heeft gekozen voor een looptijd van 5 jaar.

Het voorgaande GRP 2005-2012 richtte zich op traditioneel rioolbeheer (inputgericht). Het plan kenmerkte zich door een vaststaand technisch maatregelenpakket met gelabelde activiteiten op detailniveau, en was vooral gericht op het strategische en tactische niveau.

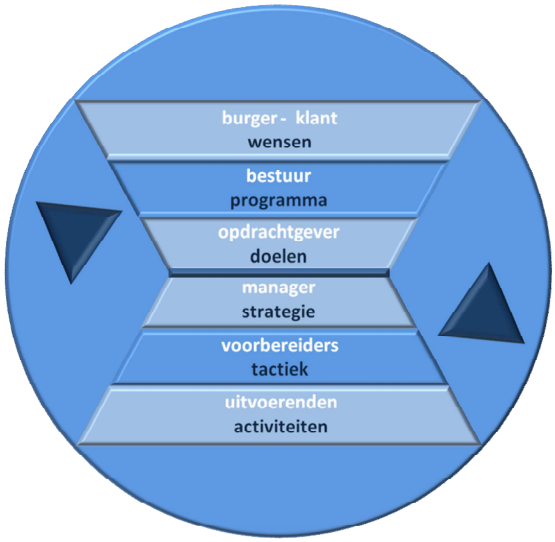

Met het vGRP 2013-2017 gaat dat anders!
De gemeenteraad stelt het beleid en de bestuurlijke opdracht vast, en het college bepaalt vervolgens hoe dat bereikt wordt. Het vGRP beantwoordt de vragen "wat moet ik?", "wat wil ik?" en "wat spreek ik af? voor de invulling van de gemeentelijke watertaken. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het programma en de doelen. In het gehele traject staat de vraag **"wat merken de burgers ervan?** centraal.

1.2 Proces en status rapportage

Nulmeting
De eerste stap in het proces is te bepalen waar de gemeente Rijssen-Holten nu staat. Het GRP 2005-2012 en de acties die daaruit zijn voortgevloeid zijn geëvalueerd. Om te komen tot realistische en werkbare beleidskeuzes is een aantal vragen opgepakt; "waar staan wij? waar praten we over? En hoe tevreden is iedereen?".

Keuzes maken
Afspraken en verplichtingen uit het verleden én vanuit het beleid dienen realistisch te zijn. In aansluiting hierop zijn er wellicht ook wensen en voorwaarden vanuit het bestuur. In het GRP wordt eenduidig vastgelegd hoe hiermee wordt omgegaan en op welke wijze invulling wordt gegeven aan de zorgplichten, zodat ook bewoners weten waar zij aan toe zijn.
De afgelopen periode is reeds een aantal plannen tot stand gekomen, waaronder het Rioolbeheerplan en het Basisrioleringsplan. De bevindingen en afspraken zijn doorgevoerd in dit vGRP. Op andere punten dient de keuze wellicht nog gemaakt te worden. Dit vGRP benoemt deze keuzes en geeft een strategie hoe hiermee om te gaan.

Van beleidskader naar operationele uitvoeringsplannen
Nadat de kaders zijn gesteld en keuzes zijn gemaakt, is ingegaan op de consequentie hiervan. De afspraken, verplichtingen en keuzes zijn omgezet in de consequentie, voor zowel de tariefsontwikkeling van de rioolheffing als de personele middelen. Wat betekent het? En dan met name voor de rioolheffing

en de personele middelen. Het GRP wordt opgesteld voor een periode van 5 jaar. In een jaarlijkse voortgangsrapportage worden de prestaties gerapporteerd aan de gemeenteraad en wordt de tariefsontwikkeling bijgesteld. Met die rapportage informeert het College de Raad over de voortgang met het daarbij behorende financiële inzicht.

Proces totstandkoming
Basisgedachte achter het vGRP is dat een gedegen en integrale beleidsafweging plaatsvindt op het terrein van de verbrede watertaken, met raakvlakken naar de openbare ruimte, financiën en personeel. Dit is van toepassing voor zowel de gemeentelijke organisatie als bij externe partijen die hierbij belang hebben. De ambtelijke voorbereiding en uitwerking wordt verzorgd door de projectgroep, bestaande uit medewerkers van de gemeente Rijssen-Holten, waterschap Regge en Dinkel, waterschap Groot-Salland, waterschap Rijn en IJssel, de provincie Overijssel en Oranjewoud.

Het proces van ambtelijke voorbereiding en bestuurlijke besluitvorming volgt het reguliere stramien. De raad is in het jaarprogramma geïnformeerd over het feit dat in 2012 het nieuwe GRP opgesteld gaat worden. In het proces is vervolgens in juni 2012 de raad gevraagd een voorkeur uit te spreken over de ambities en mogelijke beleidskeuzes, voor de uiteindelijke vaststelling van het vGRP. Er is voor gekozen om in een opiniërende commissie Grondgebied de te maken keuzes voor te bereiden, voorafgaand aan het uiteindelijke vaststellen van het GRP bij de bestuurlijke behandeling van het vGRP.
Vervolgens zijn de gemaakte keuzes verder uitgewerkt, en is het definitieve vGRP aangeboden aan de Raad. Na vaststelling is het vGRP bekendgemaakt in de media en aangeboden aan de waterschappen, de provincie en de inspecteur van de Volksgezondheid.

Status onderhavige versie
Onderhavige revisie 06 van het vGRP is de definitieve versie en schetst het proces en geeft de taken en verplichtingen van de gemeente weer. Het GRP 2005-2012 is geëvalueerd en leerpunten hieruit zijn benoemd. De huidige situatie is in beeld gebracht, de nulmeting is gereed. De prioriteiten voor de komende planperiode en de te maken keuzes zijn geformuleerd, inclusief de mogelijke consequenties voor de rioolheffing. De meegegeven koers vanuit de raad is vertaald naar de daaruit voortvloeiende consequenties.

1.3 Leeswijzer

Dit hoofdrapport is geschreven voor de bestuurders, in het bijbehorende achtergronddocument is de detailinformatie voor vaktechnici opgenomen. De indeling van de rapportage sluit aan bij de vraagstelling. In hoofdstuk 2 is ingegaan op de verplichtingen: welke kaders staan vast en wat zijn de (wettelijke) verplichtingen van burgers, de gemeente, het waterschap en overige partijen.
Hoofdstuk 3 beschrijft de huidige stand van zaken. Aan de orde komen de evaluatie van het GRP 2005-2012, de resultaten van de nulmeting en de benchmark.
Het 4^{e} hoofdstuk gaat in op de prioriteiten en de te maken keuzes. Welke dit zijn, hoe hiermee wordt omgegaan en wat de consequenties zijn, is in dit hoofdstuk beschreven.
De Commissie Grondgebied heeft de keuzes gemaakt. Hoofdstuk 5 geeft weer wat de burgers ervan merken, wat de financiële consequenties zijn en wat de benodigde personele middelen zijn. Hoofdstuk 6 tot slot gaat in op conclusies en het ambtelijk advies, en de uiteindelijke besluitvorming.

2 Wat moeten wij? – De verplichtingen

2.1 Gemeentelijke watertaken in Nederland

De zorg en verantwoordelijkheid voor het water in de gemeente Rijssen-Holten ligt, naast de gemeente, in de handen van drie waterschappen (Regge en Dinkel, Groot-Salland, Rijn en IJssel), de provincie Overijssel, het drinkwaterbedrijf Vitens en de particulieren.

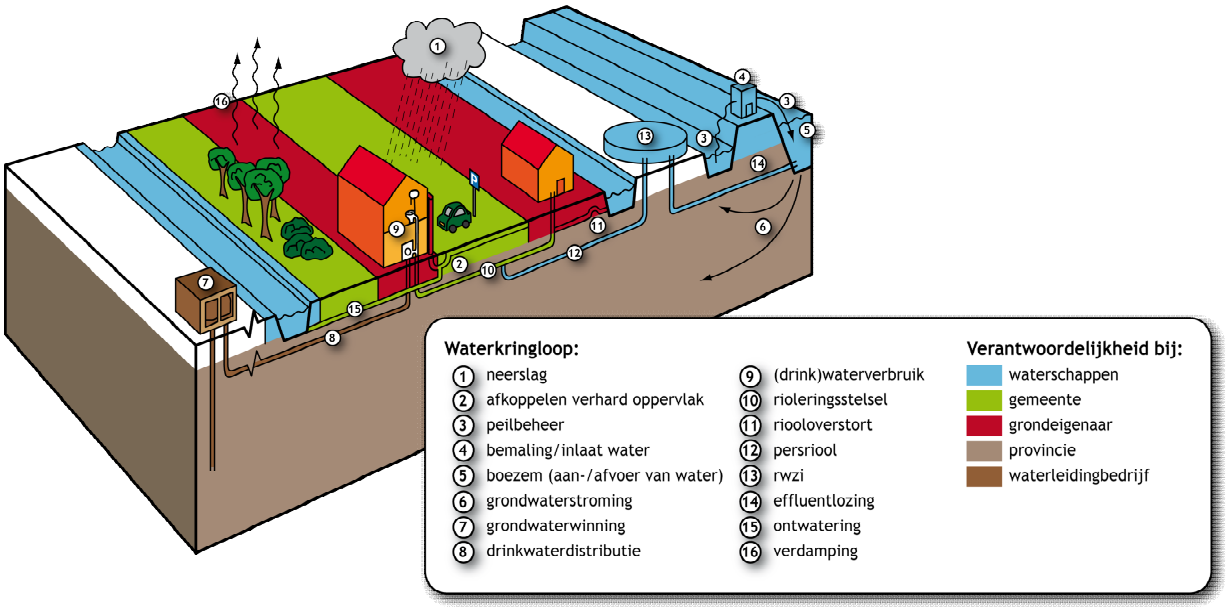

Figuur 2-1: waterkringloop.

De betrokkenen hebben verschillende taakstellingen en verplichtingen. Figuur 2.1 geeft een indicatie van de verdeling van de verantwoordelijkheden. Sommige verplichtingen zijn wettelijke vastgelegd, een aantal verplichtingen is vastgesteld in Europees, landelijk, provinciaal of regionaal beleid. Andere verplichtingen komen voort uit ambtelijke afspraken (al dan niet bestuurlijk vastgesteld). Soms gaat het om resultaatsverplichtingen, in andere gevallen zijn slechts werknormen bepaald.

2.2 Afspraken, taken en verplichtingen gemeente Rijssen-Holten

De gemeentelijke watertaken zijn 'verbreed'. In de oude wetgeving kon de zorgplicht strikt genomen alleen door aanleg en aansluiting op de riolering worden ingevuld, en had de gemeente de zorg voor het inzamelen en verwerken van afvalwater en hemelwater.

Vanuit de wetgever is gesteld dat uiterlijk begin 2013 elke gemeente over een verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan dient te beschikken waarin invulling aan de zorgplichten wordt gegeven. Met de nieuwe zorgplichten heeft de gemeente meer vrijheid gekregen. De gemeente mag nu zelf bepalen welke voorzieningen ze gebruikt voor inzameling, transport en (lokale) behandeling van het vrijkomend stedelijk afval- en hemelwater. Door de verbreding van de zorgplichten heeft de gemeente nu een regierol in de aanpak van structurele grondwateroverlast erbij gekregen.

Het volgende schema toont op hoofdlijn de taken en verplichtingen van de betrokkenen. In het achtergronddocument zijn de verplichte kaders voor de gemeente gedetailleerd weergegeven.

grondeigenaar (particulier)	De grondeigenaar is verantwoordelijk voor de staat van zijn woning en perceel. Dit betekent dat hij zelf verantwoordelijk is voor het op eigen perceel treffen van maatregelen voor de inzameling van stedelijk afvalwater en afwatering van hemel- en grondwater. Zo is hij in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het hemelwater wat op zijn terrein valt. Ook de gevolgen van overtollig grondwater of een lage grondwaterstand vallen onder de verantwoordelijkheid van de grondeigenaar. Pas als de particulier zich niet met redelijke inspanning van deze zorg kan ontdoen ligt er een taak voor de gemeente. Daarnaast heeft de particulier een zorgplicht. Hij mag niets doen waarvan hij kan verwachten dat het problemen oplevert voor het riool, de zuivering of het (water)milieu. De voorschriften zijn in diverse besluiten vastgelegd. Gemeente en waterschappen zien toe of de particulier zich hier ook aan houdt. Het ingezamelde huishoudelijk afvalwater dient de perceelseigenaar af te voeren naar de erfgrens. Hier gaat de verantwoordelijkheid over naar de gemeente. Vaak is op de erfgrens een zogenaamd ontstoppingsstuk aangebracht. Hier kan in geval van een verstopping worden nagegaan in welke deel van de riolering de verstopping aanwezig is (particulier of gemeente).
gemeente Rijssen-Holten	Vanaf de erfgrens verzorgt de gemeente de verdere inzameling en het transport van het huishoudelijk afvalwater en hemelwater (rioleringbeheer) tot het overnamepunt. Via een stelsel van ondergrondse leidingen, putten en gemalen wordt het van huisaansluitingen en straatkolken afkomstig afval- en hemelwater ingezameld en afgevoerd naar de rioolgemalen. Via een persleiding wordt dit stedelijk afvalwater vervolgens verpompt naar een ander deel van het rioolstelsel of direct naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). In dat laatste geval vormt het rioolgemaal het overnamepunt. Vanaf het overnamepunt (veelal één per kern) zijn de waterkwaliteitsbeheerders (de waterschappen) verantwoordelijk voor de verdere afvoer van het ingezamelde stedelijk afvalwater. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de aanpak van structurele grondwaterproblemen in openbaar gebied. Als onderdeel hiervan onderhoudt de gemeente een deel van de hiervoor noodzakelijke voorzieningen, bijvoorbeeld drainage. De gemeente draagt daarnaast nog zorg voor inrichting en beheer van gebieden en de integratie met andere beleidsterreinen.
de waterschappen	De waterschappen zorgen voor schoon, voldoende en veilig oppervlaktewater. Dit betekent dat zij zorg dragen voor de waterkering, de aan- en afvoer van oppervlaktewater, het peilbeheer, het zuiveren van afvalwater, het oppervlaktewaterkwaliteitsbeheer en het gedelegeerd vaarwegbeheer (kern Rijssen: waterschap Regge en Dinkel, kern Holten: waterschap Rijn en IJssel, kern Dijkerhoek: waterschap Groot-Salland).
Provincie Overijssel	De Provincie Overijssel formuleert het overall beleid (RO en Water) en is verantwoordelijk voor het diepe grondwaterbeheer, de zwemwaterkwaliteit en is vaarwegbeheerder van de belangrijke vaarroutes.
Drinkwaterbedrijf Vitens	Vitens is in de gemeente verantwoordelijk voor het drinkwater. Vitens haalt het drinkwater uit de grond. Het waterbedrijf zuivert hiervoor het grondwater en pompt het naar hun klanten.
Rijk	Het Rijk bepaalt (o.a. op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water) in het Nationaal Waterplan de hoofdlijnen van het landelijke beleid voor het waterbeheer.

Deze paragraaf geeft een overzicht van de taken en verplichtingen voor de gemeente Rijssen-Holten. Onderscheid is gemaakt in de wettelijke kaders, landelijke afspraken en lokale afspraken. Een uitgebreide beschrijving van de taken en afspraken is opgenomen in het achtergronddocument.

Wettelijke kaders
In verschillende wetten (Wet Milieubeheer, Waterwet, Gemeentewet) is bepaald wat de gemeenten bij de gemeentelijke watertaken *moeten doen* en hoe ze het *moeten organiseren*.

Wet milieubeheer	Zorgplicht voor de inzameling en transport van afvalwater.
	Verplichting voor het opstellen van een gemeentelijk rioleringsplan.
Waterwet	Zorgplicht voor een doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater.
	Zorgplicht voor het voorkomen c.q. beperken van structurele problemen door het grondwater.
WION – Wet op de Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten	Gegevens dienen nauwkeurig, actueel en digitaal uitwisselbaar te zijn.
Gemeentewet	Mogelijkheid tot het heffen van een rioolheffing.
Europese KaderRichtlijn Water	Resultaatsverplichting; het bereiken van een goede ecologische en chemische toestand in oppervlaktewateren in 2015.

Landelijke afspraken

Bestuursakkoord Water 2011	Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hebben op 23 mei 2011 het Bestuursakkoord Water 2011 ondertekend. In het akkoord staan concrete afspraken over een doelmatiger waterbeheer. De belangrijkste afspraken in het Bestuursakkoord Water gaan over: • Waterveiligheid: Nederland beschermen tegen overstromingen en wateroverlast door neerslag; • Beschermen van waterkwaliteit en zoetwatervoorziening; • Doelmatig samenwerken in de waterketen. Doelmatigheid is de term die centraal staat in het Bestuursakkoord Water 2011, en heeft een drieledig doel: 1. Kosten: het beperken van de stijging van de lokale heffingen (minder meerkosten); 2. Kwaliteit: het sturen op resultaat; 3. Kwetsbaarheid: het zorgen voor voldoende en vakkundig personeel

2.3 Samenwerking

Afspraken, taken en verplichtingen zijn dus verdeeld over meerdere actoren. Eén van de belangrijkste onderwerpen voor de komende tijd is 'samenwerken'. Dit komt voort uit het Bestuursakkoord Water, zoals in mei 2011 is ondertekend. Dit bestuursakkoord vervangt de voorgaande afspraken op het gebied van water. Kern van dit bestuursakkoord is dat door regionale samenwerking op het gebied van watertechnologie en innovatie, kwaliteits- en efficiëntieverbeteringen kunnen worden gerealiseerd, en de stijging van de lasten voor de burgers kan worden beperkt.

De essentie is nu samenwerken op basis van afspraken. Inzameling, transport en zuivering van stedelijk afvalwater en de interactie met oppervlaktewater worden gezamenlijk beschouwd vanuit ieder zijn eigen verantwoordelijkheid. De gemeente Rijssen-Holten richt zich hierin met name op de Regio Twente. Wel stemmen de gemeente en alle drie de waterschappen (Groot-Salland, Regge&Dinkel, Rijn&IJssel) hun waterbeleid op elkaar af en leveren een gezamenlijke inspanning om de waterkwaliteit te verbeteren en om wateroverlast te voorkomen.

Dit past binnen het Beleidsakkkoord 2010-2014 van het college, waarin de volgende zinsnede staat:
[…In deze tijden van krapte wordt extra ingezet op een sobere en doelmatige bedrijfsvoering. Daarop zijn al veel maatregelen genomen. Gezien de forse bezuinigingsopdracht die er al ligt ten aanzien van de bedrijfsvoering is het reëel om ervan uit te gaan dat verdere inperking van het ambtenarenkorps alleen mogelijk is na het afstoten of reduceren van taken. Gestreefd wordt naar het zo minimaal houden van de lasten voor de burgers. In dit kader en ook gerelateerd aan de bezuinigingen, worden verschillende mogelijkheden open gehouden. Verder wordt het onderzoek naar samenwerking met buurgemeenten voortgezet, waarbij overigens herindeling niet aan de orde is…].

Twents Waternet - Waterwinst Taak 2.0

Samen met het waterschap Regge en Dinkel en de Twentse gemeenten is een inventarisatie uitgevoerd van reële kansen om via samenwerking de kwaliteit van de afvalwaterketen te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in het concept-rapport Waterwinst Taak 2.0. Op 9 mei 2012 is door de waterwethouders de samenwerking geaccordeerd door het ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst.
De volgende doelen van de samenwerking zijn in het concept-rapport benoemd:

- een kostenbesparing in 2020 voor het waterschap en de gemeente (minder meerkosten);
- het behouden en verbeteren van de kwaliteit van het afvalwaterketenbeheer;
- het verminderen van de kwetsbaarheid, zowel in beheerorganisaties als de waterketen zelf.

De bijbehorende ambitie is dat eind 2012 er effectief en doelmatig wordt samengewerkt, eind 2013 de samenwerking met ook de ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstellingen van de grond is gekomen en eind 2020 het besparingsdoel volledig is bereikt.

De organisatie van de samenwerking is gebaseerd op de bestaande structuur van het Twents Waternet, met een inrichting in een bestuurlijk en ambtelijk Platform, een Adviesgroep en de Werkplaatsen. Uiteindelijk zal het Twents Waternet een duidelijke relatie krijgen met het SSNT (Shared Service Netwerk Twente), waarin samenwerking van allerlei overheidsdiensten bewerkstelligd zal worden.

Of de taakstelling van minder-meerkosten gemiddeld voor Nederland, per regio, of per afzonderlijke organisatie zal gelden is op dit moment nog niet duidelijk. In Twente wordt er voorlopig vanuit gegaan dat de exploitatielasten 10% en de investeringskosten in het jaar 2020 circa 25% lager zouden moeten uitvallen dan nu wordt geraamd (dus voor de gemeente Rijssen-Holten ten opzichte van de koers uit het GRP 2005-2012).

WT4

De groep van de vier gemeenten in West-Twente (Hellendoorn, Rijssen-Holten, Twenterand en Wierden) gaat concrete stappen nemen om te zorgen voor meer efficiency binnen de bedrijfsvoering. Dit sluit aan bij de Werkplaatsen vanuit het Twents Waternet.

Verbrede wateragenda Rijn-Oost

Naast de regio Twente is er een organisatiestructuur op stroomgebiedsniveau, in de vorm van regionale ambtelijke en bestuurlijke overleggen Rijn-Oost. De verbrede wateragenda Rijn-Oost betekent voor de gemeente Rijssen-Holten een continuering van haar inzet in het overkoepelende overleg binnen het stroomgebied door deelname aan de ambtelijke en bestuurlijke overleggen. De conclusies en aanbevelingen voor samenwerking worden met name opgepakt met de Regio Twente. De waterschappen Groot-Salland en Rijn&IJssel zijn echter niet uit beeld, samen met de gemeente wordt een gezamenlijke inspanning geleverd om de waterkwaliteit te verbeteren en om wateroverlast te voorkomen.

3 Wat hebben wij? – Evaluatie en nulmeting

Het vorige GRP is opgesteld voor de periode 2005 tot en met 2012. Zijn de ambities, doelstellingen en maatregelen van dat GRP gerealiseerd? Waren er afwijkingen of tegenvallers? Resteren er nog acties? Om hier inzicht in te krijgen zijn de voornemens geëvalueerd. Dit hoofdstuk geeft invulling aan de activiteit 14.7 uit het Milieubeleidsplan, dat in het laatste jaar van de looptijd van het GRP deze wordt onderworpen aan een rapportage doeltreffendheid en doelmatigheid.

Het vorige GRP is ingestoken vanuit het traditionele rioleringsbeheer. Met de wetswijziging zijn de gemeentelijke watertaken verbreed naar (stedelijk) waterbeheer. Derhalve is voor de nulmeting breder gekeken dan alleen naar het traditionele rioleringsbeheer.

3.1 Evaluatie GRP 2005-2012

Gemeentelijke ambitie
Voor de gemeente Rijssen-Holten is het GRP voor de planperiode 2005-2012 het derde GRP. In het eerste en tweede GRP is een solide basis gelegd voor een planmatig beheer van de gemeentelijke rioolstelsels. Beide GRP's kenmerkten zich daarnaast door een grote aandacht voor het verminderen van de vuiluitworp naar het oppervlaktewater.
Vanwege de wateroverlast van augustus 2002 in de kern Rijssen is de koers in het GRP III gewijzigd. Verbeteringen van de hydraulische capaciteit van de riolerings- en watersystemen (vasthouden van water, aanleg berging, vergroten afvoer) heeft de hoogste prioriteit gekregen. In 2012 is dit traject afgerond.

Resumé
De bovenstaande koers is in het GRP 2005-2012 vertaald naar een aantal doelen, met bijbehorende functionele eisen en maatstaven. Om hieraan invulling te geven is een maatregelenpakket opgenomen. Deze vloeiden voort uit de continuering van het beleid en de inzichten van destijds. In het achtergronddocument zijn de voornemens per onderdeel uitgebreid geëvalueerd. Samengevat zijn de belangrijkste bevindingen als volgt (gebruik is gemaakt van de Benchmark Rioleringszorg 2010, de actualisatie van de Basisrioleringsplannen 2012 en het Rioolbeheerplan 2012):

- Het huidige onderhoudsniveau en het daaruit voortvloeiende kwaliteitsbeeld is voldoende. In de Benchmark 2010 valt op dat, in vergelijking met andere gemeenten, relatief veel worden gereinigd en geïnspecteerd. In het Rioolbeheerplan 2012 is hier aandacht aan besteed. Hiernaast was ook het investeringsniveau de afgelopen planperiode hoog, in relatie tot de aanpak van de wateroverlast.
- Het belangrijkste doel uit het GRP 2005, de aanpak van de wateroverlast in de kern Rijssen, is gerealiseerd. Per mei 2011 is in de kern Rijssen alleen al 106 ha verhard oppervlak afgekoppeld van het gemengde stelsel. In 2010 is wederom een zware bui gevallen, problemen kwamen nagenoeg niet meer voor in de kern Rijssen. Wat in Rijssen resteert is een vijftal lokale situaties die nog gevoelig zijn voor wateroverlast en waar maatregelen getroffen moeten worden.
- In Holten zijn wel potentiële wateroverlastlokaties bekend waarvoor de nodige maatregelen zullen worden getroffen.
- Ter vermindering van de vuilemissie zijn in de kernen vijf randvoorzieningen gerealiseerd (twee in Holten, één in Dijkerhoek, en twee in Rijssen).

Financiën

- Alle tot 2011 uitgevoerde maatregelen zijn gerealiseerd binnen de beschikbare middelen. De investeringslasten vallen lager uit dan voorzien als gevolg van lagere kosten en hogere bijdragen van derden.
- Daarnaast is de omvang van de egalisatiereserve riolering circa € 4,5 mln hoger dan voorzien. Dit is gevormd vanuit de jaarlijkse overschotten op de exploitatie.
- In 2013 en 2014 zijn nog 2 verhogingen van € 8,60 van de rioolheffing gepland. Op grond van de realisatie tot en met 2011 zijn deze laatste 2 verhogingen naar verwachting niet noodzakelijk. Of er

alsnog aanpassing noodzakelijk is de komende jaren hangt mede af van te maken keuzes voor de komende planperiode.
- de huidige rioolheffing is, relatief voor de regio gezien, bovengemiddeld. Dit is destijds een bewuste keuze geweest, om de maatregelen voor de aanpak van de wateroverlast te Rijssen de bekostigen.

Onderstaande grafiek gaat in op de kostenverdeling van de rioolheffing, met ander woorden waar blijven de uitgaven van €3,8 mln?

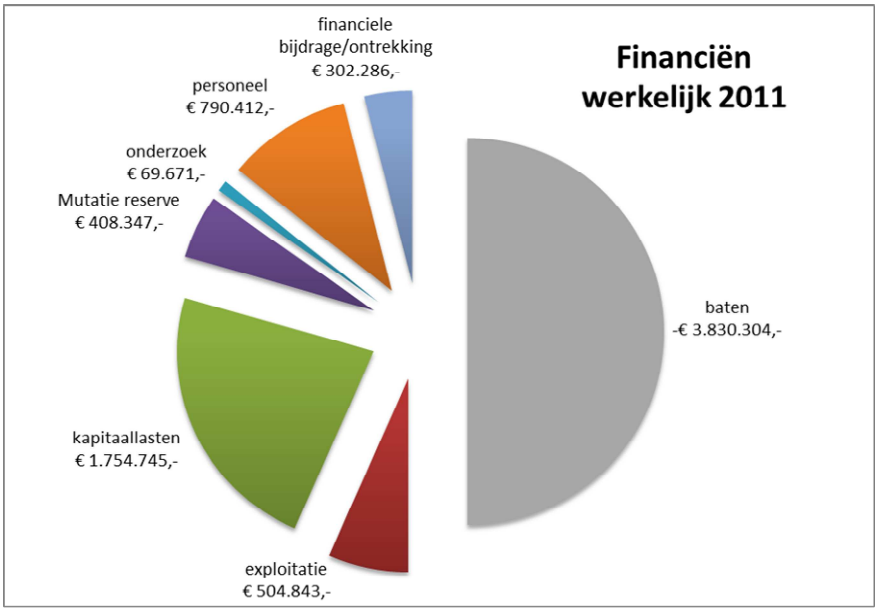

3.2 Het areaal en de resultaten van de nulmeting 2012

In het achtergronddocument is de nulmeting van de huidige situatie uitgebreid opgenomen in tabellen, grafieken en beschrijvingen. Deze paragraaf geeft hiervan een samenvatting.

De huidige arealen
De oudste nog bestaande riolen in Rijssen, Holten en Dijkerhoek stammen uit 1945. Tot begin deze eeuw is er gemengde riolering aangelegd. Vanaf de jaren '80 is ook begonnen met de aanleg van gescheiden stelsels en verbeterd gescheiden stelsels en de laatste jaren is er veel infiltratieriolering aangelegd (inmiddels 19 km (8%)). De gemeente Rijssen-Holten beheert anno 2012 in totaal 226 km vrijvervalriolering en 159 km drukriolering.

Met circa 550 pompunits in het buitengebied en 26 rioolgemalen in de kernen wordt het afvalwater ingezameld en getransporteerd naar de overnamepunten van de waterschappen, vanwaar het verder wordt getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties te Rijssen en Holten. Ook de circa 15.000 straat- en trottoirkolken maken onderdeel uit van het rioleringssysteem.

Op de diverse systemen zijn nagenoeg alle percelen (15.294 stuks) aangesloten op de riolering. Voor 43 percelen in het buitengebied heeft de gemeente ontheffing van de provincie van haar zorgplicht. Hier loost het afvalwater via een lokale zuiverende voorziening (IBA) in bodem of sloot en is de lozer zelf verantwoordelijk voor de zuivering en afvoer van het afvalwater.

Met de verbreding van de gemeentelijke watertaken heeft de gemeente de mogelijkheid (delen van) het onderhoud van het stedelijk watersysteem te bekostigen vanuit de rioolheffing. Belangrijke kostencomponent hierin is het baggeren. De gemeente beheert hierin een areaal van ca. 15,7 ha en 0,1 ha wateroppervlak, in respectievelijk Rijssen en Holten (bron: Locatieonderzoek 2002, Niebeek).

De gemeente Rijssen-Holten heeft binnen haar gebied te maken met een drietal waterschappen. De stand van zaken met betrekking tot de overdracht van het stedelijk water is per waterschap als volgt.

Waterschap Groot-Salland
Binnen de kern Dijkerhoek is geen stedelijk water gedefinieerd. Overdracht is niet aan de orde.

Waterschap Regge&Dinkel
Tot op heden heeft geen overdracht plaatsgevonden, om meerdere redenen. Er is op dit moment wel een ambtelijke overeenstemming tussen de gemeente en het waterschap. Dit heeft geleid tot een collegevoorstel waarin voorgesteld wordt om voor de duur van 5 jaar het beheer formeel aan het waterschap over te dragen, maar uit te blijven/laten voeren door de gemeente. Dit tegen vergoeding van de kosten die het waterschap anders kwijt zou zijn. Dit betekent dat extra onderhoudskosten voor eigen rekening komen. De stand van zaken is dat het waterschap, vanwege beperkte financiële middelen hiervoor, de feitelijke overdracht niet eerder dan per 1-1 2014 of 2015 op de planning heeft gezet. Vanuit de gemeente is het collegebesluit nog niet genomen.

Waterschap Rijn&IJssel
Met het waterschap Rijn&IJssel zijn wel afspraken gemaakt over de overdracht van de watergang langs de Keizersweg. De visvijver blijft vooralsnog in beheer bij de gemeente.

Areaaluitbreiding (Woonvisie 2012)
In de harde planning 2010-2014 is voorzien in 550 woningen (De Kol, Opbroek, Veeneslagen west en inbreidingen). Op de lange termijn (tot 2034) is voor de gehele gemeente voorzien in uitbreiding van het areaal met 1700 woningen. Vermeldenswaardig is dat van de 550 woningen in de harde plannen er al 340 in productie zijn (peildatum juli 2011).

De gemeente participeert in de uitbreiding industrieterrein De Elsmoat (12 ha voor de gemeente Rijssen), samen met de gemeente Wierden. Laatstgenoemde zal de openbare ruimte en de infrastructuur gaan beheren, en ook de rioolheffing innen. Met uitbreiding is dan ook geen rekening gehouden voor de gemeentelijke watertaken van Rijssen-Holten.

Nulmeting 2012 - Toestand / kwaliteit
Bronnen: Rioolbeheerplan 2012 en GBI (het beheersysteem)
Het inzicht in de technische staat van de vrijvervalriolering is goed. Maatstaf vanuit het GRP 2005-2012 is dat alle riolering ouder dan 30 jaar geïnspecteerd is. Dit is nagenoeg het geval, en slechts 3% van het areaal is niet geïnspecteerd. Op basis van de routinematige TV-inspecties (55% van het areaal), en de ervaringen uit het verleden, is gesteld dat de huidige kwaliteit van de riolen voldoende is. De komende periode wordt het rioolbeheersysteem verder aangevuld met inspectie-gegevens, waardoor het inzicht in de kwaliteitstoestand nog beter gemonitord wordt.

Nulmeting 2011 - Functioneren
Bronnen: BRP Holten en Dijkerhoek (februari 2012), BRP Rijssen (februari 2012)

De BasisRioleringsPlannen (BRP) zijn in 2012 geactualiseerd. Het doel is het verkrijgen van een actueel inzicht in het functioneren van de rioolstelsels in de kernen Holten, Dijkerhoek en Rijssen. De huidige situatie (peildatum 2011) is getoetst op een aantal aspecten, hieruit zijn conclusies getrokken voor de facetten inzameling en transport, afvoercapaciteit van de riolering en vuiluitworp. Gezamenlijk is het waterkwaliteitsspoor doorlopen. Vragen als ‘stromen de riolen in theorie goed af?’, ‘hoe groot is de kans op wateroverlast (water in de woning)?’, en ‘zorgt het overtollige regenwater uit de overstorten voor problemen?’ zijn in de plannen beantwoord. In het achtergronddocument is hier in detail op ingegaan.

Kern Rijssen

Voor de kern Rijssen is een overzichtstabel beschikbaar (opgenomen in het achtergronddocument), waarin is aangegeven hoe de verschillende bemalingsgebieden 'scoren' (laag – basis – hoog). De hoofdlijn is dat de kern Rijssen er goed voor staat, en dat er, wat het functioneren betreft, een grote verbeterslag op allerlei facetten heeft plaatsgevonden door met name het afkoppelen van verhard oppervlak van de verschillende stelsels. Uiteraard met name op het vlak van de afvoercapaciteit, maar zeker ook de emissiereductie. Het streven is alle gebieden minimaal naar het basisniveau te krijgen. Wat rest is een aantal lokale knelpunten, hiervoor is een maatregelenpakket voorgesteld.

Kern Holten

Het Basisrioleringsplan voor Holten en Dijkerhoek is op meer traditionele wijze opgezet. In het BRP is geconcludeerd dat:

- de rioolstelsels van Holten zonder problemen een bui die 1x per 2 jaar optreedt kunnen verwerken. Bij de 'Rijssenbui' ontstaat in de kern Holten wateroverlast door afstroming over het maaiveld. Om de problemen te beperken is in het BRP een pakket aan maatregelen voorgesteld.
- de vuilemissie van de stelsels te Holten voldoet aan de gestelde meetlat. Twee randvoorzieningen zijn gerealiseerd, en verhard oppervlak is van het gemengde stelsel afgekoppeld.
- het advies is de afstemming van gemaalcapaciteiten nader te analyseren in een gezamenlijke studie met het waterschap. In eenzelfde studietraject kan de capaciteit van het ontvangende oppervlaktewater in Holten, met name de Peterswatergang, beschouwd worden. Deze blijkt nog steeds onvoldoende te zijn.
- het waterschap Rijn en IJssel instemt met het Basisrioleringsplan 2012, met daarbij een aantal verzoeken. De verzoeken krijgen een plaats in een op te stellen Optimalisatiestudie AfvalwaterSysteem, en door het betrekken van het waterschap bij de concretisering van de maatregelen.

Kern Dijkerhoek

Het functioneren van de riolering in de kern Dijkerhoek is gezamenlijk met Holten in het betreffende BRP beschouwd. De conclusies voor Dijkerhoek zijn:

- in de kern Dijkerhoek zijn geen meldingen van wateroverlast bekend.
- ook is een randvoorziening aangelegd. De 'bijna 0-emissie' wordt gehaald.
- verbetering van de huidige stelsels is niet noodzakelijk.
- het waterschap Groot Salland stemt in met het Basisrioleringsplan 2012, met het verzoek alle lozingswerken in het vGRP op te nemen, conform het Besluit Lozen buiten Inrichtingen.

4 Wat vinden wij belangrijk? – prioriteiten en (beleids)keuzes

De zorgplichten voor stedelijk afvalwater, overtollig hemelwater en grondwateroverlast zijn voor de gemeente wettelijke plichten. De gemeente heeft echter bij de invulling van deze zorgplichten de beleidsvrijheid de aanpak te kiezen die zij, gelet op de lokale omstandigheden, het meest wenselijk vindt. Er is dus ruimte voor keuzes, uiteraard in samenspraak met de betrokken partijen (waterschappen, provincie). Elke keuze heeft bijbehorende consequenties, en kosten. Met andere woorden, zijn prijskaartje.

Voor het formuleren van de visie en de keuzes is aansluiting gezocht bij de Strategische Visie 2010-2030 (met als titel 'Samen&Ondernemend'), het Beleidsakkoord 2010-2014 (het collegeprogramma) en de kaders uit de bestaande planvormen als het Milieubeleidsplan 2010-2013 en de Watervisie 2009.

De vraag is op welke wijze de invulling van de bovenstaande kaders voor de rioleringszorg voor de komende planperiode 2013-2017 mogelijk is. Dit hoofdstuk staat eerst stil bij de maatschappelijke doelen van dit GRP. Daarna gaan we in op onze visie op de drie gemeentelijke watertaken. Vervolgens worden, per onderdeel, ambitiekeuzes gedefinieerd voor dit GRP. **De gemaakte keuzes en conclusies zijn vet gemarkeerd.** De consequenties van deze keuzes voor de bewoners en gebruikers zijn toegelicht, evenals een indicatie van gevolgen voor de rioolheffing en de personele inzet

Met dit hoofdstuk is aangegeven wat de gemeente Rijssen-Holten belangrijk vindt. Waar liggen de prioriteiten voor de komende periode, welke keuzes zijn gemaakt en welke keuzes staan ons te wachten? En welke risico's is de gemeente bereid te nemen?

4.1 Maatschappelijke doelen

De gemeente Rijssen-Holten wil dat de gemeente een prettige leefomgeving is en blijft, nu en in de toekomst. Hiervoor zijn, op het vlak van gemeentelijk waterbeheer, de volgende maatschappelijke doelen van belang:

- het beschermen van de volksgezondheid;
- het schoon houden van de bodem en het oppervlaktewater;
- het voorkomen van waterproblemen door hevige regenval;
- het voorkomen en beperken van structureel nadelige gevolgen van grondwaterstanden;

Het bereiken van deze doelen vraagt om een heldere visie op de wijze waarop de gemeente haar zorgplichten invult, en om keuzes. De visie en doelstellingen worden doorgevoerd in concrete maatregelen en onderzoeken gedurende de planperiode van dit GRP. De te leveren inspanning ligt hiermee vast.

4.2 Visie op de gemeentelijke watertaken

In deze toekomstvisie is vooruitgekeken tot circa 2030. De toekomstvisie van de gemeente is opgebouwd uit een aantal thema's. Voor een groot aantal zaken voor de rioleringszorg staat het (technisch) normenkader vast, hierover hoeft geen discussie te worden gevoerd. Voor een aantal andere zaken is het ambitieniveau wel te overwegen. Hierop is, per onderdeel, in de paragrafen 4.3 t/m 4.9 ingegaan.

Realisme in ambities

Zoals in het Beleidsakkoord 2010-2014 (het collegeprogramma) is vermeld, leiden de effecten van de economische crisis tot een daling van de gemeentelijke inkomsten; de gemeente Rijssen-Holten

ontkomt niet aan bezuinigingen. Realisme in ambities is het gevolg van de beperkte financiële ruimte. Voor het bereiken van de maatschappelijke doelen streeft de gemeente naar een effectieve en doelmatige invulling van haar zorgplichten. Effectief wil zeggen dat de fysieke maatregelen en inspanningen bijdragen aan het behalen van de maatschappelijke doelen. Doelmatig wil zeggen dat de maatschappelijke baten opwegen tegen de maatschappelijke kosten van fysieke maatregelen en inspanningen. Sober en veilig blijft het uitgangspunt.

Water zichtbaar en beleefbaar

In de Watervisie 2009 is een uitvoeringsparagraaf opgenomen. Kansen en knelpunten, met bijbehorende maatregelen zijn benoemd. Per maatregel is aangegeven waar de verantwoordelijkheid ligt en wanneer de maatregel gereed is. Eén van belangrijkste doelstellingen in relatie tot de gemeentelijke watertaken is water zichtbaar en beleefbaar maken'. De relevante maatregelen die passen binnen de gemeentelijke watertaken (zoals het afkoppelen van verhard oppervlak) krijgen de komende planperiode een plek. Water is medeordenend in de ruimtelijke ordening en de openbare ruimte.

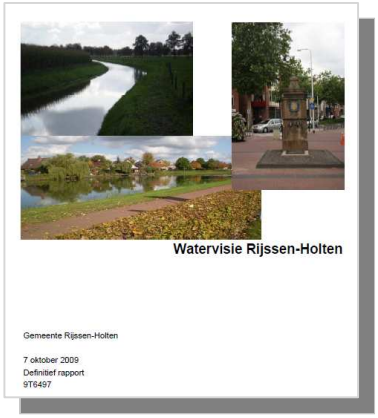

Duurzaam waterbeheer

Centraal staat de Strategische Visie 2010-2030,en dan met name het Wijk- en Gebiedsbeheer. Onder deze noemer gebiedsbeheer zet de gemeente duurzame oplossingen in voor afvalinzameling en regenwaterafvoer. De middelen die we inzetten zijn energiezuinig. Duurzaamheid en leefkwaliteit zijn de kernbegrippen in de Milieubeleidsplan 2010-2013 van de gemeente.
In het Milieubeleidsplan is de volgende zinsnede opgenomen: "*[..De gemeente gaat voor een integraal en duurzaam waterbeheer. Een duurzaam waterbeheer draagt bij aan de leefbaarheid, maar ook aan de bescherming van de gebruikswaarde, de belevingswaarde en de natuurwaarde van water binnen de gemeente…].*

Samenwerking

Een belangrijk gegeven voor de invulling van de gemeentelijke watertaken is het vergroten van de doelmatigheid van het beheer van zowel het watersysteem als de waterketen. In mei 2011 is het Bestuursakkoord Water ondertekend door onder meer de VNG. Het akkoord richt zich dus vooral op het vergroten van de doelmatigheid van het beheer. De gemeente Rijssen-Holten streeft ernaar om haar kennis en kwaliteit verder te verhogen en tegelijk haar kosten en kwetsbaarheid te beperken.
Om dit doel te bereiken streeft zij naar verdere intensivering van de samenwerking met de andere gemeenten en met de waterschappen in de regio. De samenwerkingsverbanden zoals vermeld in §2.3 zullen een nog prominentere rol krijgen. De blik is met name gericht op de regio Twente. De waterschappen Groot-Salland en Rijn&IJssel zijn echter niet uit beeld, samen met de gemeente wordt een gezamenlijke inspanning geleverd om de waterkwaliteit te verbeteren en om wateroverlast te voorkomen.
De volgende doelen van de samenwerking zijn in het (concept)rapport Waterwinst 2.0 benoemd:

- een kostenbesparing in 2020 voor het waterschap en de gemeente (minder meerkosten);
- het behouden en verbeteren van de kwaliteit van het afvalwaterketenbeheer;
- het verminderen van de kwetsbaarheid, zowel in beheerorganisaties als de waterketen zelf.

De bijbehorende ambitie is dat eind 2012 effectief en doelmatig wordt samengewerkt, eind 2013 de samenwerking met ook de ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstellingen van de grond is gekomen en eind 2020 het besparingsdoel volledig is bereikt.

Helderheid in taken en verantwoordelijkheden

Centraal staat ook de veranderende rol tussen overheid enerzijds en burgers en bedrijven anderzijds. De gemeente is aangewezen op de medewerking van haar burgers en bedrijven. Belangrijk vertrekpunt hiervoor is de in september 2011 opgestelde Strategische Visie 2010-2030, met als titel ´Samen&Ondernemend". De visie is vertaald in drie kernbegrippen:

- Burger centraal
- Digitalisering dienstverlening
- Zelfredzaamheid van de burger

Vanuit de visie neemt de gemeente de rol van regisseur op zich. In deze rol zorgt de gemeente ervoor dat plannen doorgaan, dat de nodige partners daarin worden betrokken en dat deze zich aan de afspraken houden. In de huidige maatschappij is niet meer te verwachten dat de gemeente zelf alles uitvoert.

De gemeente stimuleert en faciliteert haar burgers en bedrijven en fungeert daarnaast als voorbeeldfunctie voor haar burgers, bedrijven en andere overheden. Kenmerk van een voorbeeldfunctie is dat de ambitie hoger ligt dan het wettelijk niveau. Milieucommunicatie wordt gezien als een belangrijk instrument om burgers en bedrijven te informeren over de manier waarop zij kunnen bijdragen aan de realisatie van een duurzame milieuleefomgeving.

Financiën op orde

Een sluitende (meerjaren-) begroting is het beginpunt voor een gezonde financiële situatie. Financieel gezond beleid vereist keuzes maken, door te bezien of zaken efficiënter kunnen worden georganiseerd, te beoordelen of zaken tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd (“werk met werk maken”) of kunnen worden uitgesteld in de tijd (“ temporiseren”). De uitgezette lijn naar de professionalisering van het beheer wordt voorgezet.

4.3 Financiële en personele uitgangspunten

In het Bestuursakkoord Water is onderkend dat de komende jaren grote investeringen op stapel staan. Gesproken wordt over doelmatig beheer met als doel het beperken van de stijging van de lokale heffingen (minder meerkosten). In de kern Rijssen heeft de laatste jaren echter een grote investeringsslag plaatsgevonden in het kader van de ‘aanpak wateroverlast’, waardoor de rioolheffing reeds een stijgende lijn heeft ingezet. De projecten zijn nu nagenoeg gereed, nu moet blijken of de rioolheffing van voldoende niveau is voor de komende jaren waarbij de accenten anders komen te liggen (vervangen oude riolen, verbeteringen kern Holten).
De Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) heeft in oktober 2009 een Notitie Riolering uitgebracht. Op grond hiervan dient de (financiële) voorziening riolering een aantoonbare relatie te hebben met het GRP. Vanuit de BBV-regelgeving is het derhalve verplicht om inzicht te geven in de vraag hoeveel budget bedoeld is voor onderhoud en hoeveel voor vervangings- en verbeteringsinvesteringen. Hiernaast is het wenselijk het beleid en de daaraan gekoppelde kosten die betrekking hebben op de componenten afvalwater, hemelwater en grondwater afzonderlijk inzichtelijk te hebben.

De rioolheffing is nu gebaseerd op het drinkwaterverbruik, met een onderscheid tussen klein- en grootverbruikers (de vervuiler betaalt in principe). Deze grondslag staat niet ter discussie. Het doel is het continueren van een **kostendekkend rioolheffing.** Dit sluit aan bij het Milieubeleidsplan, activiteit 14.8. Om dit te bewerkstelligen is er ruimte in de financieringsstrategie, de gemeente is tot op zekere hoogte vrij om te variëren met financiële afschrijvingstermijnen en toevoegingen aan de rioleringsreserve. **Afwenteling van de kosten op toekomstige generaties is geen optie.**

De huidige omvang van het personeelsbestand is een gegeven. Indien het investeringsniveau omhoog of omlaag gaat als gevolg van de gestelde ambities, zal ook het personeelsbestand hierop moeten worden aangepast. Enerzijds gaat de discussie over het begeleiden van de hoeveelheid projecten vanuit de gemeente, en anderzijds over de rol van de gemeente (een regierol betekent meer uitbesteden aan derden). **De personele invulling is volgend op de gestelde ambities in de volgende paragrafen.**

4.4 Aanleg

De kosten voor de nieuwe aanleg van riolering bij nieuwbouw of inbreidingslocaties wordt gedekt vanuit de grondexploitatie. Punt van aandacht is de benodigde personele inzet. De kosten komen niet ten laste van de rioolheffing, maar de benodigde mankracht komt wel ten laste van de personele organisatie.

De particulier weet waar hij aan toe is. Op de website van de gemeente is alle benodigde informatie te vinden over de mogelijkheden en voorwaarden voor aansluiten van afvalwater, hemelwater en grondwater op de gemeentelijk voorzieningen. Hiernaast wordt het, wettelijk verplichte, Waterloket geïmplementeerd.

4.5 Onderzoek

Ingegeven door de ervaringen en de uitgevoerde studies van de laatste jaren is de volgende onderzoeksbehoefte voor de komende planperiode geformuleerd:

1. Onderzoek naar foutieve aansluitingen in de bebouwde kom
2. Onderzoek naar foutieve aansluitingen in het buitengebied
3. Benchmark Riolering
4. Optimalisatiestudie Afvalwatersysteem Holten, in combinatie met waterkwaliteit Vletgoor
5. Onderzoek vergunningen bedrijven
6. Energieverbruik drukriolering en rioolgemalen
7. Onderzoek verloren berging
8. Uitwerking registratie- en meetverplichting overstorten
9. Onderzoek lokaties grondwateroverlast

Hieronder volgt een korte toelichting op de onderzoeksbehoefte:

1/2. De eerste twee punten volgen vanuit de aansluitverordening van de gemeente, en het standpunt dat foutieve aansluitingen zoveel als mogelijk moeten worden voorkomen.

3. Het derde punt, de Benchmark Riolering, is vooralsnog geen wettelijke verplichting voor de gemeente. In het Bestuursakkoord Water is een driejaarlijkse Benchmark wel als speerpunt benoemd. De gemeente ziet hier de meerwaarde van in en werkt hieraan mee.
4. De behoefte aan een OAS Holten volgt vanuit het Basisrioleringsplan 2012. In het BRP is het advies opgenomen om gezamenlijk met het waterschap Rijn&IJssel de optimalisatie van de gemaalcapaciteiten in combinatie met de analyse van het ontvangende watersysteem op te stellen.
5. Hiernaast is een actie vanuit het Milieubeleidsplan doorgevoerd. Dit betreft dat alle bedrijven beschikken over een adequate vergunning en voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. De gemeente voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria voor Handhaving en toezicht.
6. Het zesde punt is een geformuleerde behoefte vanuit het samenwerkingsverband WT4. Met circa 550 pompunits in het buitengebied en 25 rioolgemalen in de kernen wordt het afvalwater ingezameld en getransporteerd naar de overnamepunten van de waterschappen. Het doel is het onderzoeken van de mogelijke energie- en kostenbesparingen. In het Milieubeleidsplan is een doelstelling benoemd van een energiebesparing van minimaal 2-3% per jaar.
7. Het onderzoek naar de verloren berging komt voort uit het Rioolbeheerplan. Geconstateerd is dat er lokaties in het stelsel zijn waar afvalwater stil blijft staan. Nader onderzoek naar de consequenties hiervan, en of er maatregelen noodzakelijk zijn, is aanbevolen.
8. De gemeente heeft een operationeel meetnet voor de registratie van diverse parameters (waterstanden, debieten, draaiuren, neerslag). Deels is dit ingegeven vanuit de aansluit- en overstortvergunningen. In de planperiode wordt de verzamelde data ingezet voor de informatiebehoefte van de gemeente en de waterschappen.
9. Tot slot heeft de gemeente de wettelijke zorgplicht voor grondwateroverlast. De planperiode is er ruimte opgenomen voor nader onderzoek naar een aantal bekende overlastlokaties, en wordt het protocol grondwateroverlast geïmplementeerd. Dit protocol vloeit voort uit de nieuwe zorgplicht voor de structurele grondwateroverlast, en is opgenomen in het achtergronddocument.

Alle voornoemde onderzoeken worden in de planperiode 2013-2017 uitgevoerd.

4.6 Beheer - regulier

Reiniging, inspectie en vervanging

Onder deze noemer wordt verstaan: het reinigen en inspecteren van de riolering, het uitvoeren van klein onderhoud en reparaties, de jaarlijkse exploitatie (stroom, telefonie e.d.), en het bijhouden van de informatie in de beschikbare systemen (GBI). Aan het reguliere beheer van de gemalen, drukriolering en randvoorzieningen wordt momenteel adequaat invulling gegeven.
In de huidige beheerstrategie is het reinigings- en inspectieregime voor alle vrijverval-riolen gelijk. Dit houdt in eens in de 7 jaar reinigen, en elke 15 jaar inspecteren in combinatie met reinigen. In het Rioolbeheerplan 2013-2017 is een aantal scenario's geschetst om het regulier beheer verder te professionaliseren. Hierbij wordt gevarieerd in de intensiteit van reinigen en inspecteren en gedifferentieerd naar riooltype. Ook verschilt het moment van ingrijpen bij schades in de scenario's. Zo is een schade in een woonwijkriool bijvoorbeeld minder van belang dan diezelfde schade in een hoofdtransportriool.

Het scenario 'Op structuurelement' wordt toegepast voor het rioolbeheer. In het achtergrond-document is de totstandkoming van deze keuze toegelicht**.** Dit scenario zorgt voor een passende, professionele beheerstrategie bij de verschillende functies en locaties van de riolen, en levert een mogelijke jaarlijkse besparing van circa €170.000 op de onderhoudsbudget voor de planperiode 2013-2017. Ook sluit dit scenario aan bij de onderzoek naar 'doelmatige maatregelen voor riolering, specifiek in grondwaterbeschermingsgebieden', zoals in 2012 gezamenlijk met de provincie Overijssel is opgezet. Hiernaast worden minder riolen vervangen. Voor het definitieve Rioolbeheerplan is een maatregeltoets uitgevoerd. Hieruit komt naar voren dat 50% van de vervangingen niet urgent is en kan worden uitgesteld naar de periode 2018-2023. Wel is de verwachting dat in de planperiode meer kosten moeten worden gemaakt voor kleine reparaties. Hiervoor is ca. 10% van het beoogde vervangingsbudget opgenomen.
Er zou verdergaand bespaard kunnen worden door nog later en minder frequent in te grijpen. De risico's voor verstoppingen, verzakkingen, klachten en calamiteiten nemen dan echter toe.

Aandachtspunt buitengebied

Punt van aandacht is de constatering dat de omvang van de lozingen van huishoudelijk en bedrijfsafvalwater toeneemt, door ontwikkelingen in bijvoorbeeld de recreatieve sector. De bestaande systemen zijn hier niet op gedimensioneerd, het aantal klachten neemt toe. Ook betekent dit een toename van de operationele kosten (stroomverbruik, toename benodigde reparaties).
In de visie van de gemeente moet de veroorzaker van de problematiek hiervoor betalen. Aansluiting van afvalwater is voor de lozer verplicht, als daarvoor een systeem (Wm art 10.33) aanwezig is (Bouwbesluit 2012 artikel 6.18). Lozing van hemelwater op vuilwaterriolering is niet toegestaan, tenzij dit schriftelijk met de gemeente is overeengekomen. De gemeente heeft de zorgplicht een doelmatige inzameling en transport van het stedelijk afvalwater. De crux zit dus in de term 'doelmatig'. Is het doelmatig om drukrioleringssystemen in buitengebied aan te passen als gevolg van een groter aanbod? Of zijn andere oplossingen doelmatiger? Vertrekpunt zijn de ontwerpgrondslagen zoals deze bij de aanleg gehanteerd zijn.

De lozer moet dit zelf nagaan: iemand die weet of redelijkerwijs moet weten dat zijn handelen nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben, moet doen wat redelijkerwijs is te eisen om die gevolgen te voorkomen. De lozer heeft hierin dus een zorgplicht (Activiteitenbesluit art 2.1), voor afvalwaterlozingen komt dit neer op:
- het voorkomen danwel zo veel mogelijk beperken van bodemverontreiniging
- het voorkomen danwel zo veel mogelijk beperken van oppervlaktewaterverontreiniging
- de bescherming van de doelmatige werking van de voorzieningen voor afvalwaterbeheer

Het bevoegde gezag (meestal de gemeente) beoordeelt of de lozer voldoende maatregelen neemt en daarmee voldoet aan de zorgplicht. De vraag hierbij is wanneer problemen ontstaan, het ene systeem is robuuster dan een ander. Bij elke voorgenomen wijziging in de lozingshoeveelheid anders dan huishoudelijke afvalwater heeft de lozer dan ook toestemming nodig van de gemeente. De gemeente stelt hiervoor in de planperiode een verordening op.

De zorgplichtbepaling geeft de gemeente dus de mogelijkheid maatwerkvoorschriften op te stellen voor individuele lozingen, als niet wordt voldaan aan één van de bovenstaande bepalingen. In principe heeft een lozer zelf de verplichting na te gaan of een lozing voldoet aan de verschillende voorschriften uit de Besluiten, en of wordt voldaan aan de zorgplichtbepalingen. **De gemeente zal hierin een actieve rol aannemen en de lozers attenderen op de zorgplichtbepalingen en, indien gewenst, hierin adviseren.**

4.7 Beheer - vervanging

Dit onderdeel betreft de vervanging van de oude systemen. In de voorgaande beleidsstukken staat als uitgangspunt vermeld, dat voor de technische levensduur van de verschillende vrijvervalstelsels en drukriolen in het buitengebied 30 tot 50 jaar werd aangehouden. Voor de vrijvervalriolen in de bebouwde kom werd 60 jaar aangehouden.

In het Rioolbeheerplan 2013-2017 is de afweging gemaakt de technische levensduur van de vrijvervalriolen te verlengen van 60 tot maximaal 80 jaar. Voor de druk- en persriolen is de technische levensduur verlengd van 30/50 tot 60/75 jaar. **Het scenario 'Op structuurelement' wordt toegepast voor het rioolbeheer, en de aannames voor technische levensduur worden verhoogd.** Het beeld voor de korte en lange termijninvesteringen dat hierdoor ontstaat is opgenomen in de volgende grafiek.

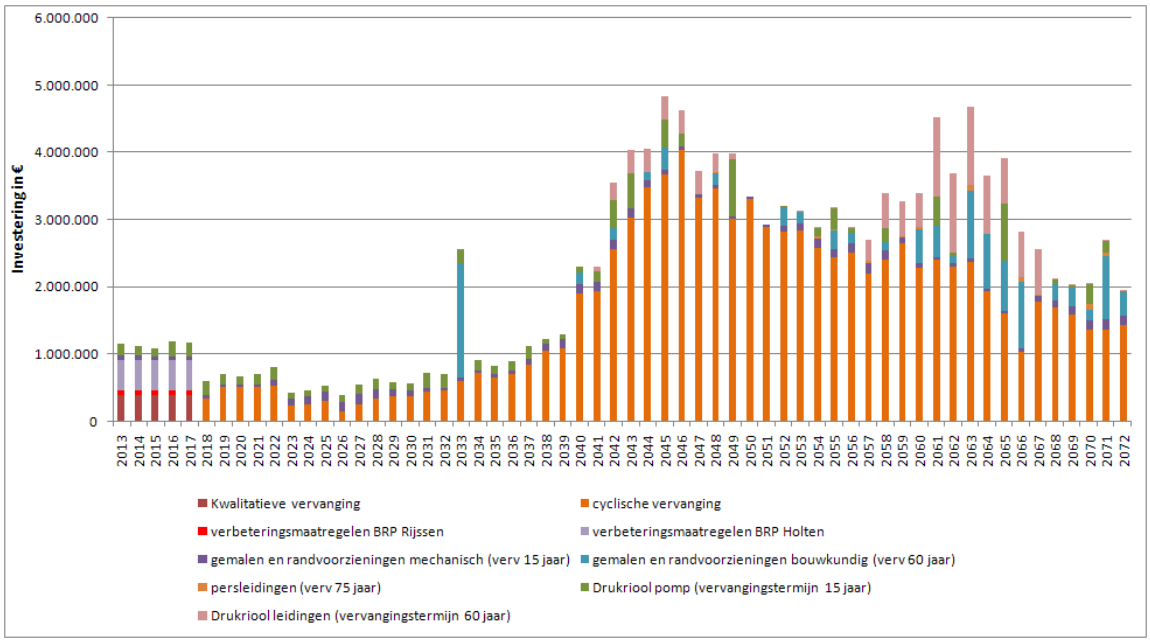

NB: voor de beeldvorming, het gemiddelde investeringsniveau voor de planperiode 2005-2011 bedroeg bijna €3.000.000,- per jaar. Het investeringsniveau gaat voor de komende jaren aanzienlijk omlaag.

Figuur 4-1: investeringen vervanging- en verbetering.

4.8 Beheer - verbetering

Restopgave Rijssen

Zoals vermeld in §3.2 zijn in de kern Rijssen, naar aanleiding van de wateroverlast 2002 en 2003, veel verbeteringsmaatregelen uitgevoerd. Voor de kern Rijssen staat er vanuit het BRP de aanbeveling voor een vijftal lokaties maatregelen de treffen om de wateroverlast aan te pakken, en tevens is er een verbetervoorstel voor de lozing Albertdijk opgenomen. De totale kosten hiervoor zijn geraamd op €413.000.

Holten klaar voor de toekomst
Voor de kern Holten is eveneens een pakket aan verbeteringsmaatregelen benoemd. Het 'reguliere' pakket, om een bui die 1x per 2 jaar (20mm in één uur) optreedt voldoende te kunnen verwerken, is beperkt en kost €14.300. Dit pakket wordt verder uitgebreid, zodat het systeem van Holten ook extreme buien kan verwerken (de Rijssenbui, 50mm in 75 minuten). De kosten hiervoor bedragen €2.241.700. Hiermee wordt een robuust en klimaatbestending systeem gerealiseerd.

Dijkerhoek gereed
Voor de kern Dijkerhoek staan er geen verbeteringsmaatregel op stapel.

Geïnvesteerd wordt in een robuust en klimaatbestendig systeem, voor zowel Holten als Rijssen. Voor de kern Rijssen resteert een totale investering van ca. €0,5 mln, voor de kern Holten bedraagt de totale investering €2,2mln. Dit betekent voor de komende planperiode een investering in verbeteringen van ca. €0,5mln per jaar (zie figuur 4.1). Voor de beeldvorming, de afgelopen periode 2005-2012 bedroeg het investeringsniveau voor verbeteringsmaatregelen jaarlijks €2,2 mln.

Water als ordenend principe
Uit de afgelopen jaren is gebleken dat water in de gemeente Rijssen-Holten een belangrijke rol speelt. Niet alleen de problemen worden aangepakt, maar de diverse projecten worden benut om de kwaliteit van de openbare ruimte te vergroten. De kwaliteit draagt in belangrijke mate bij aan het leefklimaat en maakt de kernen aantrekkelijk. De volgende onderwerpen blijven op de agenda staan:

- Inzet op het afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde stelsels, met het doen van extra inspanningen en investeringen om particuliere oppervlakken van het gemengde stelsel af te koppelen. Uitgangspunt is dat bij alle komende rioolvervangingen verhard oppervlak wordt afgekoppeld. Meeliftend met de overige projecten betekent dit een investering van €190.000 per jaar.
- Hiernaast heeft de gemeente momenteel budget voor een afkoppelsubsidie van €10.000 per jaar, de insteek is dat deze gehandhaafd blijft. De deelname is echter gering. Om het bereik te vergroten wordt de vergoeding vanuit de gemeente verhoogd naar €10/m^2 en wordt de drempel verlaagd naar een afkoppelinspanning van >50 m^2 in plaats van >100 m^2.
- Het zichtbaar maken van de historische watergangen. Naast de belevingswaarde verbetert de hemelwaterafvoer vanuit het stedelijk gebied. Een deel van de investering kan hierdoor worden ondergebracht onder de zorgplicht voor hemelwater en bekostigd worden vanuit de rioolheffing.

Bovenstaande onderwerpen leiden tot een hoger investeringsniveau dan strikt noodzakelijk vanuit de wettelijke verplichtingen, en hieruit volgt een hogere rioolheffing en grotere benodigde personele capaciteit. Als kansen zich voordoen, is er zeker aandacht voor de omgang met water. Het financiële aspect is hierin niet bij voorbaat leidend.

4.9 Facilitair

Onder deze noemer vallen zaken als klachtenafhandeling, communicatie en de perceptiekosten voor de inning van de rioolheffing en kosten voor stroom, verzekeringen e.d. Ook het wettelijke verplichte Waterloket maakt hier deel van uit.
Enerzijds nemen de kosten naar verwachting toe door de uitbreiding van het areaal, anderzijds kunnen mogelijk de kosten worden verlaagd door kritisch in te kopen, door de inzet van efficiëntere pompen en schaalvergroting vanuit de regio. De planperiode 2013-2017 wordt gebruikt voor het nader onderzoeken van de mogelijkheden, en de implementatie hiervan. De regionale samenwerkingsverbanden met omliggende gemeenten en de waterschappen (WT4 en het Twents Waternet) bieden hiervoor zeker kansen. **Uitgangspunt is dat dat de huidige budgetten toereikend zijn.**

5 Wat betekent dit? Strategie en Thema voor de planperiode

Op 14 juni 2012 heeft het college het concept GRP 2013-2017 (revisie 02) voor opiniërende besluitvorming voorgelegd aan de commissie Grondgebied. De visie en de (beleids)kaders zoals opgenomen en toegelicht in het voorgaande hoofdstuk zijn in de commissie vastgesteld.

5.1 Het scenario op hoofdlijn

De afgelopen jaren is er veel gebeurd, in met name de kern Rijssen. De komende jaren wordt ook de kern Holten klaargemaakt voor de toekomst. De gemeente Rijssen-Holten voldoet aan haar wettelijke taken en plichten. Nu zet de gemeente de stap naar de verdere professionalisering van het beheer (met onderhoudsregimes gedifferentieerd naar riool- en gebiedsfuncties). Doelmatig, adequaat en bewust zijn de woorden die bij de komende planperiode horen, en de regionale samenwerking met de omliggende gemeenten en de waterschappen speelt hierin een belangrijke rol. Onderstaand kader geeft weer hoe het thema is verwoord.

Professioneel en risicogestuurd beheer

Optimalisering van de inzet van middelen door bewuste risicoafwegingen

De belangrijkste conclusies uit hoofdstuk 4 voor de strategie zijn de volgende:

- Het doel is een kostendekkende rioolheffing.
- Afwenteling van de kosten op toekomstige generaties is geen optie.
- Communicatie is een belangrijk thema, de particulier weet waaraan hij toe is.
- Een uitgebreid onderzoeksprogramma is voorzien. Dit betreffen ook onderzoeken die naar verwachting leiden tot betere inzichten en optimalisering van maatregelen en het beheer. Dit moet op termijn leiden tot slimmere inzet van middelen.
- De stap naar professioneel, risicogestuurd en gedifferentieerd beheer wordt gezet. Verschillende typen riolering worden met verschillende frequenties gereinigd, geïnspecteerd en onderhouden. Hetzelfde is van toepassing voor het reinigen van de kolken.
- Onder dezelfde noemer worden de aannames voor de technische levensduur verhoogd tot maximaal 80 jaar voor de vrijvervalriolen.
- Inzake de afvalwaterhoeveelheden in het buitengebied zal de gemeente een actieve rol aannemen en de lozers attenderen op de zorgplichtbepalingen en, indien gewenst, hierin adviseren.
- Geïnvesteerd wordt in een robuust systeem, voor zowel Holten, Dijkerhoek als Rijssen. De kernen zijn klaar voor de toekomst, knelpunten met betrekking tot wateroverlast (Rijssenbui) of waterkwaliteit zijn niet meer aanwezig.
- De zichtbaarheid en beleving van water blijft een belangrijk rol spelen. De inzet op het afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde stelsels blijft, de stimuleringsregeling voor afkoppelen voor burgers wordt toegankelijker.

5.2 Wat merken de burgers ervan?

De burger kan ervan uitgaan dat de rioleringszorg op een professionele en adequate wijze door de gemeente wordt ingevuld. De leefomgeving blijft op het huidige niveau, en wordt voor de aspecten wateroverlast en waterkwaliteit verder verbeterd. De volgende schema's geven een beeld van wat de burger van de gemeente kan verwachten. Hoofdstuk 6 van het achtergrondendocument geeft een uitgebreide beschrijving van de kwaliteit en de (technische) kwaliteitsnormen.
Dit kan bewerkstelligd worden met een verlaging van de rioolheffing, een duidelijk positieve consequentie. In §5.4 is de onderbouwing hiervan opgenomen.

sfeerbeelden AFVALWATER

dit wel!

percelen in het buitengebied zijn aangesloten op de riolering

slechte riolen worden tijdig vervangen

riolen verkeren in een goede technische staat

gemalen verkeren in een goede technische staat

overstorten zijn voorzien van meetregistratie

vuiluitworp via overstorten leidt niet tot stank en vervuiling

maar dit niet!

overstorten vormen een risico voor de omgeving

scheuren in de rioolbuis waardoor deze mogelijk kan instorten

lekkende riolen

gemalen verkeren in een slechte technische staat

verstopte riolen door wortelingroei

riolen verkeren in een slechte technische staat

sfeerbeelden HEMELWATER

dit wel!

hemelwater wordt geborgen in de openbare ruimte

Voor hemelwater geldt de trits vasthouden - bergen - afvoeren

onkruidbestrijding bij afgekoppelde wegen wordt uitgevoerd volgens de wettelijke voorschriften

water stroomt goed af via kolken door structurele reiniging

bij 'water-op-straat' situaties is geen sprake van overlast

hinderlijke plassen komen beperkt voor

maar dit niet!

bij rioolvervanging wordt het scheiden van schoon hemelwater niet afgewogen

er worden uitlogende materialen toegepast

er wordt uitsluitend chemische onkruidbestrijding toegepast

water kan niet goed via kolken afstromen

straten staan blank en zijn niet meer toegankelijk

wegen zijn tijdelijk niet toegankelijk

sfeerbeelden GRONDWATER

dit wel!

kruipruimtes zijn droog

kruipruimtes zijn droog

ontwatering in openbaar gebied wordt verbeterd als dit nodig is

maar dit niet!

natte plantsoenen

kruipruimte staat vol water

beschimmelde muren in de woning

5.3 Welke inspanningen worden hiervoor gedaan?

In diverse planvormen (Rioolbeheerplan 2013-2017, Basisrioleringsplan Holten 2012, Basisrioleringsplan Rijssen 2012) zijn maatregelen en onderhoudsregimes in detail bepaald, en het onderzoeksprogramma is reeds beschreven in hoofdstuk 4. Een gedetailleerd overzicht van de activiteiten voor de komende planperiode is opgenomen in het Achtergrondendocument, hoofdstuk 10. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de budgetten aan die hiermee gemoeid zijn.

Onderdeel	type	2013	2014	2015	2016	2017
ONDERZOEK	exploitatie	€ 90.000	€ 100.000	€ 75.000	€ 50.000	€ 75.000
BEHEER - REGULIER	exploitatie	€ 515.000	€ 510.000	€ 508.000	€ 505.000	€ 506.000
BEHEER - VERVANGING	investeringen	€ 625.000	€ 580.000	€ 546.000	€ 654.000	€ 634.000
BEHEER - VERBETERING	investeringen	€ 731.000	€ 731.000	€ 731.000	€ 731.000	€ 731.000
FACILITAIR	exploitatie	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
PERSONEEL	exploitatie	€ 551.000	€ 551.000	€ 551.000	€ 551.000	€ 551.000

5.4 Financiën en ontwikkeling rioolheffing

Huidige situatie
In de evaluatie van het GRP 2005-2012 is geconcludeerd dat alle uitgevoerde maatregelen zijn gerealiseerd binnen de beschikbare middelen. De investeringslasten zijn lager uitgevallen dan voorzien, als gevolg van de lagere kosten én hogere bijdragen van derden (waterschap, provincie, Rijk). De omvang van de egalisatiereserve is aanzienlijk hoger, eind 2012 is de stand voorzien op € 5.300.000,-.

Grondslag rioolheffing
De grondslag voor de rioolheffing is gebaseerd op het aantal kubieke meters dat vanuit het perceel wordt afgevoerd, gebaseerd op het leidingwaterverbruik en het opgepompte grondwater. De tariefstelling is voor 2012 als volgt gedifferentieerd:
1. De belasting bedraagt voor een hoeveelheid water van 500 kubieke meters of minder € 242,40.
2. De belasting bedraagt voor elke volgende volle eenheid van 100 kubieke meters water:
   a. € 129,61 per eenheid boven de 500 m^3 tot en met 5.000 m^3;
   b. € 106,63 per eenheid boven de 5000 m^3 tot en met 10.000 m^3;
   c. € 50,87 per eenheid boven de 10.000 m^3.

Uitgangspunten
Het beleid van de gemeente is dat de lasten voor de rioleringszorg voor 100% gedekt worden door de rioolheffing. De voorgaande paragraaf geeft een samenvatting van waaruit deze lasten bestaan. Onderhavige paragraaf beschrijft de uitgangspunten voor de financieringsstrategie.

<u>Compensabele BTW</u>
De Gemeentewet, artikel 228a lid 3, regelt dat de BTW die gemeenten op grond van de BTW-compensatiefonds gecompenseerd krijgen als last mogen worden opgenomen in de berekening van de tarieven. Dit is wel een 'sigaar uit eigen doos', zoals de VNG aangeeft in haar 'Model kostenonderbouwing afvalstoffenheffing' (februari 2010). Het BTW-compensatiefonds is namelijk gevuld met gelden die onttrokken zijn aan het Gemeentefonds. Het niet meenemen van deze last op de rioolheffing leidt dus tot een tekort op de totale gemeentebegroting en zal op een andere wijze gecompenseerd moeten worden. In de financieringsstrategie is er dan ook voor gekozen deze post mee te rekenen aan de lastenkant. Gerekend is met een B.T.W.-percentage van 21%. Alle budgetten en bedragen zoals gepresenteerd in deze rapportage zijn exclusief B.T.W.

Rioleringsreserve
De gemeente Rijssen-Holten beschikt over een rioleringsreserve. Eind 2012 is de stand van deze reserve begroot op €5,3 mln. De reserve is de afgelopen jaren gevuld door een jaarlijks overschot op de balans. De stand van de reserve biedt nu ruimte voor verlaging van de tarieven, door deze behoedzaam leeg te laten lopen.

Bestaande kapitaallasten
Een aanzienlijk deel van de lasten voor de rioleringszorg wordt gevormd door de rente en afschrijving van investeringen uit het verleden. Over 2013 bedraagt deze last €1,7mln, over de totale planperiode is deze last €8,4 mln.

Nieuwe kapitaallasten
Ook de komende periode staan er de nodige investeringen op stapel, gevormd door vervanging van oude en kwalitatief slechte riolen, gemalen en pompunits. Deze investeringen worden eveneens bekostigd door kapitalisering (rente en afschrijving). De investering van €2,6 mln voor de voorgenomen verbeteringsmaatregelen in de kernen Rijssen en Holten worden ineens gedekt vanuit de reserve en de rioolheffing. Het voordeel hiervan is er geen rentelasten zijn over een lange termijn.

Kwijtschelding en oninbaar
De gemeente houdt in de begroting geen rekening met de kwijtschelding en oninbaarheid van de rioolheffing.

Kostendekkende rioolheffing
Gesteld is dat de rioolheffing 100% kostendekkend moet zijn, met een sluitende begroting voor een gezonde financiële situatie. Jaarlijks beschouwd de gemeente de balans. De komende jaren wordt bewust gekozen voor een tekort op de balans, de stand van de reserve is voldoende hoog om dit tekort aan te vullen.

Overige
Onderstaande geeft een overzicht van de gehanteerde overige uitgangspunten:

- doorkijk lange termijn: 60 jaar
- jaarlijkse inflatie 2%
- Afschrijven van investeringen via kapitaallasten:
  - afschrijvingsmethode lineair
  - rente bij afschrijving 5,0%
  - startjaar van afschrijving: jaar na investering
  - financiële afschrijvingstermijn infrastructuur: 75 jaar
  - financiële afschrijvingstermijn elektromechanisch deel: 15 jaar
- rente op de rioleringsreserve: 5% bij positieve stand
- de rioleringsreserve mag niet negatief zijn
- jaarlijkse toename onderhoudskosten met 0,25%

Tariefsontwikkeling rioolheffing
De conclusie uit de voorgenomen strategie is dat het tarief met €18,40 naar beneden kan, **naar €224,00 in 2013** (in plaats van een stijging van €8,60 in zowel 2013 als 2014). De komende jaren volstaat een stijging conform de prijsindexatie van 2%. De stand van de rioleringsreserve daalt, deze ruimte is aanwezig. Vanaf 2017 vult de reserve zich weer. De volgende figuur geeft de ontwikkelingen weer. In het achtergronddocument is de kostendekkingsberekening in meer detail opgenomen.

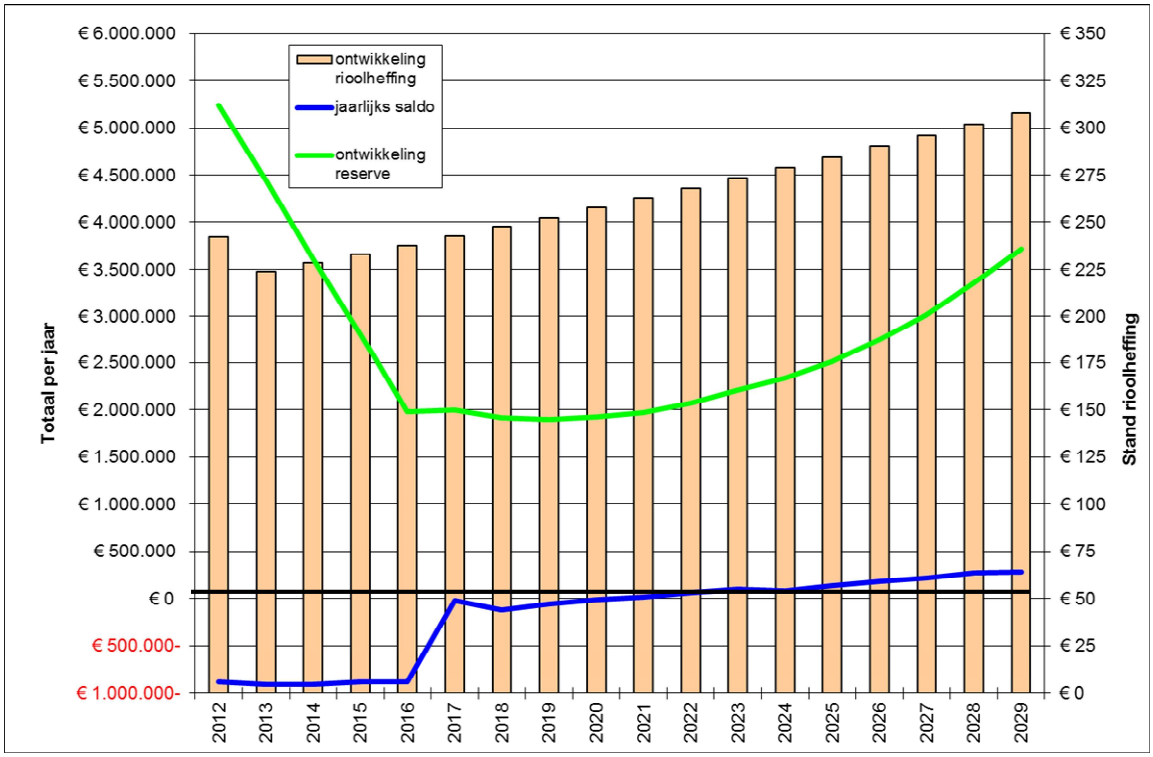

Figuur 5-1: financiële koers rioleringszorg.

Vanuit het Bestuursakkoord Water ligt er voor de waterpartners een opgave om te komen tot minder-meerkosten. In het Twents Waternet is deze opgave vertaald naar 10% besparing op de beheer- en exploitatie en een verlaging van 25% van het investeringsniveau, te bereiken in 2020. Met de huidige lijn naar de professionalisering van het rioolbeheer wordt op de middellange termijn een besparing voorzien. De uitgezette koers voor de gemeente Rijssen-Holten sluit hier op aan.

De opvallende knik in de lijnen komt voort uit het feit dat na 2017 het investeringsniveau naar verwachting verder daalt (zie figuur 4.1), en dat de verbeteringsmaatregelen gereed zijn. Bijkomend is dat dan ook de personeelskosten lager zullen zijn.

5.5 Personele middelen

De raming van de personele middelen is gebaseerd op de gehanteerde investeringen en activiteiten. Aan de hand van kentallen en lokale expertise zijn de activiteiten vertaald naar de benodigde personele inzet, de fte's. In het achtergronddocument is de uitgebreide calculatie opgenomen. Onderscheid is gemaakt in de binnendienst (IWU, IWIN en FBB) en de buitendienst (IWU), de volgende tabel geeft een resumé.

Tabel 5-1: overzicht personele middelen

overzicht	2011	2012	2013 e.v.	2018 e.v.
Binnendienst geraamd	4,2 fte	4,2 fte	1,6 fte IWU 1,8 fte IWIN 0,2 fte FIN 3,6 fte	1,4 fte IWU 1,8 fte IWIN 0,2 fte FIN 3,4 fte
Binnendienst geboekt	5,7 fte	5,6 fte	-	
Buitendienst geraamd	1,6 fte	1,6 fte	2,6 fte IWU	2,6 fte IWU
Buitendienst geboekt	2,4 fte	2,4 fte	-	-

**1: 2011 en 2012 zijn de ramingen conform het GRP 2005-2012.*
**2: In de praktijk is door IWU 0,5 fte extra uitgezet om achterstanden weg te werken. De rest van de extra fte's zijn ontstaan doordat intern personeel is ingezet in plaats van externe inhuur.*
**3: Het verschil is ontstaan doordat alles is uitgevoerd met intern personeel.*

Conclusie is dat bij de buitendienst (IWU) de capaciteit van 2,4 fte is afgestemd op het takenpakket. Momenteel is de insteek dat deze activiteiten niet worden uitbesteed. De beschikbaarheid van materieel speelt een belangrijke rol in deze afweging.

Voor de binnendienst is het aantal benodigde fte gecalculeerd op 3,6 tot 4,2 fte, uitgaande van de uitbesteding van werkzaamheden. Deze calculatie is gebaseerd op een regierol van de gemeente. Op IWU is momenteel 1,0 fte beschikbaar, op IWIN is in 2012 is het aantal fte teruggebracht van 3,0 naar 2,0 fte. Per saldo is er voor de binnendienst dus 3,0 fte beschikbaar. Dit betekent dat IWU uitgebreid moet worden met circa 0,5 fte.

Dit is, door de afname van het investeringsvolume, minder dan in 2011 en 2012 aanwezig was. De organisatie als geheel krijgt te maken met een overcapaciteit, het personeelsbestand of de rol van de gemeente in projecten zal hierop moeten worden aangepast. Enerzijds gaat deze discussie over het begeleiden van de hoeveelheid projecten vanuit de gemeente, anderzijds over de rol van de gemeente hierin (een regierol betekent meer uitbesteden aan derden).

6 Wat spreken wij af - Advies, besluitvorming, operationalisering

6.1 Ambtelijk advies

Voor de gemeente Rijssen-Holten is het GRP voor de planperiode 2005-2012 het derde GRP. In het eerste en tweede GRP is een solide basis gelegd voor een planmatig beheer van de gemeentelijke rioolstelsels. Beide GRP's kenmerkten zich daarnaast door een grote aandacht voor het verminderen van de vuiluitworp naar het oppervlaktewater. De afgelopen jaren is er veel gebeurd, in met name de kern Rijssen. De komende jaren wordt ook de kern Holten klaargemaakt voor de toekomst. De gemeente Rijssen-Holten voldoet aan haar wettelijke taken en plichten.

Met het verbreed Gemeentelijk rioleringsplan voor de planperiode 2013-2017 wordt een scenario voorgesteld dat de stap zet naar **'professioneel en risicogestuurd beheer'**
Het doel is de optimalisering van de inzet van middelen door bewuste risicoafwegingen, met onderhoudsregimes gedifferentieerd naar riool- en gebiedsfuncties. Doelmatig, adequaat en bewust zijn de woorden die bij de komende planperiode horen, en de regionale samenwerking met de omliggende gemeenten en de waterschappen speelt hierin een belangrijke rol.

Wat merken de burgers ervan?
De burger kan ervan uitgaan dat de rioleringszorg op een professionele en adequate wijze door de gemeente wordt ingevuld. De leefomgeving blijft op het huidige niveau, en wordt voor de aspecten wateroverlast en waterkwaliteit verder verbeterd.

De belangrijkste punten voor de strategie voor de planperiode 2013-2017 zijn:
- Afwenteling van de kosten op toekomstige generaties is geen optie.
- Communicatie is een belangrijk thema, de particulier weet waaraan hij toe is.
- Een uitgebreid onderzoeksprogramma is voorzien. Dit betreffen ook onderzoeken die naar verwachting leiden tot betere inzichten en optimalisering van maatregelen en het beheer. Dit moet op termijn leiden tot slimmere inzet van middelen.
- De stap naar professioneel, risicogestuurd en gedifferentieerd beheer wordt gezet. Verschillende typen riolering worden met verschillende frequenties gereinigd, geïnspecteerd en onderhouden. Hetzelfde is van toepassing voor het reinigen van de kolken.
- Onder dezelfde noemer worden de aannames voor de technische levensduur verhoogd tot maximaal
- 80 jaar voor de vrijvervalriolen.
- Inzake de afvalwaterhoeveelheden in het buitengebied zal de gemeente een actieve rol aannemen en de lozers attenderen op de zorgplichtbepalingen en, indien gewenst, hierin adviseren.
- Geïnvesteerd wordt in een robuust systeem, voor zowel Holten, Dijkerhoek als Rijssen. De kernen zijn klaar voor de toekomst, knelpunten met betrekking tot wateroverlast (Rijssenbui) of waterkwaliteit zijn niet meer aanwezig.
- De zichtbaarheid en beleving van water blijft een belangrijk rol spelen. De inzet op het afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde stelsels blijft, de stimuleringsregeling voor afkoppelen voor burgers wordt toegankelijker.

Tariefontwikkeling rioolheffing
Dit kan bewerkstelligd worden met een verlaging van de rioolheffing, een duidelijk positieve consequentie. het tarief met €18,40 naar beneden kan, **naar €224,00 in 2013** (in plaats van een stijging van €8,60 in zowel 2013 als 2014). De komende jaren volstaat een stijging conform de prijsindexatie van 2%.

Personele middelen
Voor de buitendienst (IWU) is de conclusie dat de capaciteit (2,4 fte) is afgestemd op het takenpakket. Voor de binnendienst is het aantal benodigde fte gecalculeerd op 3,6 tot 4,2 fte, uitgaande van de

uitbesteding van werkzaamheden en een regierol van de gemeente. Per saldo is er voor de binnendienst (IWU, IWIN) 3,0 fte beschikbaar, dit betekent dat IWU uitgebreid moet worden met circa 0,5 fte.

6.2 Reacties externen

In oktober/ november 2012 is het ontwerp-GRP (revisie 05) bij de waterschappen, de provincie en Vitens ingediend en heeft het ontwerp-GRP ter inzage gelegen. De waterschappen hebben per brief gereageerd, deze zijn integraal overgenomen in het achtergrondgronddocument. Hierin is eveneens de reactienota van de gemeente opgenomen.

Geconcludeerd is dat de beleidsmatige bestuurlijke reacties van de besturen van de waterschappen positief zijn over het GRP. Zij stemmen in met het plan. Het gemeentebestuur denkt dat de betrokkenheid van de water-/zuiveringsschappen vanaf de start van de opstelling van het GRP en de communicatie tussen gemeente, schappen en adviesbureau, heeft geleid tot onderhavig resultaat. Het gemeentebestuur bedankt daarvoor de ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordigers van de schappen, die bij dit proces betrokken zijn.
Bij de uitvoering van het plan zal de komende jaren intensief met de waterschappen gecommuniceerd en samengewerkt worden, om de veelal gezamenlijke doelstellingen in de afvalwaterketen, te verwezenlijken.

Een aantal reacties heeft betrekking op de uitvoering van het plan. Het gemeentebestuur zal, daar waar mogelijk en noodzakelijk rekening in de uitvoering rekening houden met de wensen van de waterschappen. Een aantal technische en redactionele opmerkingen is verwerkt in het GRP.

6.3 Bestuurlijke besluiten

gemeente Rijssen-Holten

besluit raad

raadsvergadering:
agendanummer:
besluitnummer:

onderwerp: vaststellen Gemeentelijk Rioleringsplan 2013 tot en met 2017

De raad van de gemeente Rijssen-Holten

overwegingen:

- gelezen het voorstel van het college van .....;

- gelet op paragraaf 4.8 van de Wet Milieubeheer;

-.overwegende,

dat het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) een geldingsduur heeft tot en met 2012;

dat het wettelijk noodzakelijk is voor de komende periode van 2013 tot en met 2017 een nieuw verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan vast te stellen;

besluit:

1. vast te stellen het Gemeentelijk Rioleringsplan 2013 tot en met 2017 overeenkomstig het bij dit besluit behorende gewaarmerkte plan.

besluit genomen in de openbare vergadering van de raad van Rijssen-Holten op

drs. H.A.J. van de Vliert
griffier

A.C. Hofland
voorzitter